

УДК 792.8:373(477.83-25)(091)

СТАНОВЛЕННЯ ЛЬВІВСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ ШКОЛИ

Роксолана МОКРІЙ

*Кафедра режисури та хореографії,
Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Валова, 18, Львів, Україна, 79008,
тел.: (+38 068) 526-24-30*

Розглянуто історичні передумови виникнення, розвитку і становлення хореографічної школи у Львові, результати роботи школи протягом п'ятдесяти п'яти років: внесок кожного із директорів у розвиток школи. А також перераховано випускників школи як результат успішної педагогічної праці школи.

Ключові слова: Львівська державна хореографічна школа, хореографія, педагог, балетмейстер-постановник, балет, артист-балету, Львівський національний театр опери та балету імені Соломії Крушельницької, директор, танцівник.

На сьогоднішній день у Львові дуже багато різних позашкільних закладів, які виховують у дітей любов до мистецтва та спорту, спонукають до здорового способу життя, розвивають певні навички, залежно від спрямування секції. Серед них є мистецько-музичні школи, будинки творчості, спортивні комплекси та інші. Проте я хочу звернути увагу саме на хореографічні студії, які масово агітують дітей до занять танцем, та мало з них мають дійсно професійний підхід до виховання хореографічних здібностей у дітей, які вважаються не аматорськими – самодіяльними колективами, а саме професійними, які працюють у напрямі культури та освіти.

Одним із таких закладів на сьогоднішній день є Львівська державна хореографічна школа, яка вже понад півстоліття виховує майбутніх танцівників, артистів-балету, які в подальшому стають як балетмейстерами-постановниками, так і педагогами у сфері хореографії. У 2012 році школа відсвяткувала велику подію з нагоди 55-річчя від дня заснування школи, відбувся великий концерт за участі її вихованців у Львівському національному театрі опери та балету імені Соломії Крушельницької.

За останні роки школа сильно вирізняється в плані педагогічної та освітньої діяльності, тому виросли масштаби творчих вимог до педагогічного складу школи, який постійно поновлюється молодими й енергійними хореографами часто саме колишніми випускниками.

У післявоєнні роки балетна трупа львівського оперного театру відчутно мала потребу в поповненні новими кадрами у зв'язку з цим при театрі в 1947 році було створено балетну студію яку очолив хореограф, соліст балету Олександр Ярославцев. У студію відбирали талановитих дітей, здібних до хореографії

з хорошими балетними даними, й виховували з них майбутніх танцівників балетної трупі. Саме на базі цієї студії в серпні 1957 року рішенням обласного управління культури та за сприяння дирекції на той час ще Львівського державного академічного театру опери та балету ім. Івана Франка офіційно було засновано Львівську дитячу хореографічну школу – з чотирирічною формою навчання – першу і єдину на всю Західну Україну [5].

Першим директором Хореографічної школи з серпня 1957 року до серпня 1960 року була Клавдія Васіна – високо фаховий і вимогливий педагог, на цей час вона працювала також педагогом-репетитором балетної трупі театру. Разом із нею робила набір учнів до школи педагог по класу фортепіано Любов Кулик. У школу прийняли 70 учнів. Конкурс був надзвичайно великим, оскільки подібної професійної школи, спрямованої на хореографію, у Львові досі не було [5].

У цей час у школі почали свою педагогічну діяльність такі хореографи, як Олена Брандт, Олександра Печенюк, Людмила Орловська, та концертмейстери Майя Лазебник (Стрельцова), Микола Сільвестров, педагог фортепіано Любов Кулик.

З 1960 по 1962 роки школою керувала Євгенія Шинкаренко, яка згодом переїхала до Москви і працювала в Московському хореографічному училищі. З 1962 по 1969 роки школу очолювала Галина Абакунчик і саме за її керівництва школі було надано теперішнє приміщення, що розташовано по вулиці Дорошенка, 63 (перший поверх та флігель). Поступово контингент учнів збільшився до 100 осіб. У зв'язку з цим розширився й педагогічний склад школи. З 1969 по 1973 роки школу знову очолювала Клавдія Васіна. З 1973 року тривалий термін – 18 років – школою керувала Марія Замай-Белова. До роботи в школі вона мала власну студію, з якої діти перейшли в школу, і таким чином за її керівництва чисельність учнівського колективу школи зросла від 100 до 300 учнів, відповідно і педагогічний склад збільшився із 20 до 40 учителів.

З 1974 року була запроваджена посада завуча, на якій до сьогодні працює Надія Котик. Разом із керівництвом школи вона вдосконалює навчальний процес, зміцнює матеріальну базу школи. Було докладено чимало зусиль для розширення площі школи, проведено капітальну реконструкцію приміщень, щоб створити комфортні умови для занять хореографією, облаштувати нові класні кімнати.

Саме в ці роки й відбувся спалах творчого зростання і розквіту. До школи прийшли відомі провідні педагоги-хореографи: заслужена артистка України Ольга Стратиневська, артисти та солісти балету Ольга Самойленко, Лев Благий, Сергій Астремський, Лідія Зотова (Ситніченко), Алла Сердцева, Оксана Орлюта, Любов Луговська, які представляли перші випуски учнів школи. Варто відзначити балетмейстерів-постановників, які впродовж діяльності школи зробили свої творчі внески в навчання дітей це: заслужений артист України Петрос Малхасянц, заслужений артист Бурятії Михайло Заславський, народний артист України Герман Ісупов, Ніна Поспелова, Сергій Наєнко, Галина Клещова [5].

Протягом багатьох років режисером традиційних щорічних звітних концертів школи була педагог-ветеран школи Людмила Маріна – чудовий знавець музично-сценічної драматургії.

Доречно згадати й інших ветеранів школи: заслужену артистку України Ірину Красногорову, Руфіну Ланську, заслужену артистку України Ельзу Старікову, Ніну Балухіну, Миколу Панасюка, Людмилу Орловську, Неллі Товстанову, Ірину Панасюк, Ніну Маркову, Валентину Коваленко, Валентину Шевченко, Галину

Сахновську та молодих педагогів-хореографів Наталію Смут, Тетяну Роздобудько. Поряд із ними працювали і працюють концертмейстери та педагоги фортепіано Любов Кулик, Людмила Єнько, Тетяна Журікова, Аделія Яцино, Ніна Гузікова, Алла Трепліна, Ольга Яворська, Лідія Пронюк, Нона Чекаленко, Світлана Тихоненко, Олена Немира, Ігор Тетельбаум, Адріана Масляк, Вікторія Альохіна, Оксана Куйдич, Ніна Мервінська, Оксана Сивохіп, Галина Стоцько, Валентина Тарчинець, Світлана Крупей, Ірина Кос, Наталія Зікрич, Аліна Журікова. Всі вони своєю майстерністю, любов'ю і відданістю мистецтву вклали у свідомість, душу й тіло своїх вихованців, у світ музики та руху танцю, ім'я якому – балет.

З 1985 року школа перейшла з п'ятирічної на семирічну форму навчання та стала базовою в Західному регіоні. На базі школи щорічно відбуваються семінари для керівників хореографічних колективів області та педагогів-хореографів шкіл-мистецтв. Також існують розроблені навчальні плани та програми з хореографічних і музично-теоретичних дисциплін. Створено два відділи: хореографічний і відділ концертмейстерства та музично-теоретичних дисциплін [1].

Школа неодноразово була учасницею хореографічних фестивалів-конкурсів, на яких займала призові місця. Зокрема, у 1989 році на першому конкурсі – фестивалі “Свято дитячого танцю” в Одесі школа стала лауреатом, виступивши з хореографічною композицією “Карпати”, музика Анатолія Кос-Анатольського, постановка заслуженого артиста України П. Малхасянца.

З 1991 по 2000 роки школою керувала Ольга Кривко. У 1993 році міністерство культури України започаткувало Всеукраїнський дитячий конкурс хореографічного мистецтва “Юність балету”, який проводився щодва роки у Києві. Учні школи неодноразово брали участь у цьому конкурсі і ставали його дипломантами та лауреатами. Серед них – Юлія Ушакова, Олег Петрик, Христина Трач (яка є також дипломанткою конкурсу “Кришталевий черевичок”), Поліна Камкіна, Олена Едельштейн, Анастасія Гнатишин – учні педагога Н. Поспелової, Олена Павлова (педагог заслужена артистка України Ольга Стратиневська), Марія Абашова – дипломантка конкурсу “Фуєте Артеку – 1998” (педагог заслужена артистка України І. Красногорова-Малхасянц) та багато інших [5].

З 2000 року із контингентом 260 учнів та колективом у 49 працівників школу очолює Володимир Саболта. Школу перетворено на установу культури, як юридичну структуру, переведено на самостійний баланс, заклад набуває статусу Львівської державної хореографічної школи, що документально підтверджено рішенням виконавчого комітету Львівської міської ради [3].

У 2006 році вперше започатковано та проведено перший Міжнародний юнацький конкурс класичної хореографії “Галицька Терпсихора 2006”. За ці роки налагоджена тісна співпраця з керівництвом Львівського Національного академічного театру опери та балету ім. Соломії Крушельницької, де 80 % балетної трупи – це колишні вихованці школи. Творчі звіти та концерти до Святого Миколая, які проводить школа входять до репертуару театру. Учні старших класів постійно задіяні у виставах театру таких як: “Лебедине озеро”, “Створення світу”, “Повернення Баттерфляй”, “Баядерка”, “Коппелія” та ін. [3].

Учні школи постійно беруть участь у конкурсах, фестивалях як всеукраїнських так і міжнародних, до прикладу: “Одеські перлинки”, “Танець без кордонів” (Київ), “Кришталевий черевичок” (Харків) та інші, де стають дипломантами та лауреатами [4].

У 2004 році при школі відкрито підготовче відділення з метою покращення якості набору учнів до школи. Учні беруть активну участь у святкових заходах міста та області [5].

При школі в 2011 році заснований дитячий театр балету. На сцені Львівського національного академічного театру опери та балету імені Соломії Крушельницької відбулося його урочисте відкриття [4].

У репертуарі балету вже є така постановка, як: “Лис Микита”, за твором Івана Франка, на музику Ісидора Вимера, яку поставив заслужений артист України, головний балетмейстер Дитячого театру балету Львова Сергій Насенко, прем’єра якого відбулася 29 травня 2011 року. Саме з цією постановкою згодом учні взяли участь в VIII міжнародному фестивалі балетних спектаклів “Гран-па” в Донецьку, де стали лауреатами, нагороду їм вручив народний артист України Вадим Писарєв. Також у репертуарі дитячого театру є такий балет, як “Привал кавалерії”, музика композитора І. Армсгеймера, яку створив російський театральний діяч і педагог французького походження, артист балету і балетмейстер Маріус Петіпа для коханої донечки Марії. Прем’єра львівської версії школи відбулася 11 січня 2012 року [4].

Виконавцями цієї постановки були: Марія – Ольга Фабіянська, Олеся Марчук, Тереза – Анастасія Гнатишин, П’єр – Мирослав Мельник, Корнет – Богдан Ключник, Ротмістр – Володимир Судомляк, Полковник – Микола Санжаревський, випускники школи, дівчата, гусари – артисти дитячого театру, сьогоднішні учні Львівської державної хореографічної школи.

Багато творчих здібностей і сил у роботі над балетом доклали педагоги – репетитори, а саме: Лілія Гражуліс, Андрій Глазшнейдер, Крістіна Мордзік, заслужена артистка України Ельза Старікова, а також балетмейстер – постановник Микола Санжаревський, художник-декоратор – народний художник України Тадей Рінзак, художник по костюмах Оксана Зінченко та асистент по костюмах – Жанна Малецька [7].

Григорій Чапкіс говорив, що: зараз в Україні є дуже багато різних мистецьких інституцій. Але даремно шукати їх, вони ось тут – на сцені Львівської опери представлені Львівською державною хореографічною школою, де самовіддано працюють талановиті учні та педагоги-наставники. Також він вручив авторові проекту Володимирі Саболті диплом “Гран-прі” Міжнародного фестивалю – конкурсу “Танці з Карпатами”, яким зазначено Дитячий театр балету Львова за виконання вистав “Лис Микита” і “Привал кавалерії” [7].

Під час відзначення ювілейних заходів на сцені Львівської опери відбулася нова прем’єра Дитячого театру балету Львова. За постановку балету на одну дію О. Глазунова “Пори року” балетмейстер-постановник, заслужений артист України Сергій Наєнко [2]. У цьому балетному дійстві було задіяно понад 100 юних балетних артистів учнів початкових та старших класів. Прем’єра зірвала бурхливі аплодисменти [6].

Аналізуючи 50-річну історію Львівської державної хореографічної школи, яка проробила колосальну виховну, педагогічну роботу та підготувала чимало професійних танцівників, артистів-балету та хореографів-балетмейстерів. Щороку покращується виконавський рівень учнів, змінюється педагогічний склад, вдосконалюється система навчання. На сучасному етапі до школи набирають дітей 5–9 років, з якими працюють за певною системою, що охоплює:

- ранній творчий розвиток дитини;
- систему виховання здорового способу життя;
- ексклюзивну систему навчання, яка об'єднує: класичний танець, акторську майстерність, сучасний танець, історію мистецтва, народно-сценічний танець, теорію музики, гімнастику, фортепіано.

Для дошкільнят створена універсальна система навчання “Дитина майбутнього”, де поєднано танець, гімнастику, музику, уроки творчості, участь у концертних програмах, виставах, підготовку до школи.

Учні – випускники школи виростають талановитими танцівниками, які з тією базою знань, яку отримують у хореографічній школі, із легкістю вступають до вищих навчальних закладів на спеціальність хореографія не лише Львова й України, а навіть за кордоном і є кращими студентами, які згодом можуть стати артистами балету, а також педагогами, балетмейстерами-постановниками. Окрім того, учні активно беруть участь у конкурсах і фестивалях як України так і за її межами, й стають лауреатами, дипломантами та навіть володарями гран-прі. Це свідчить про високий рівень підготовки, яку важкою працею вкладають у них педагоги-хореографи.

Список використаної літератури

1. “День” Kiev.ua Євген Кравс 17 січня 2012 р. Три покоління танцюристів виступили на одній сцені “Великою подією в культурному житті львів’ян стало створення першого в Україні Дитячого театру балету” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.day.kiev.ua/uk>

2. Львівські новини. Оксана Москва. Дитячий театр балету Львова святкує своє 55-річчя [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://novyny.lviv.ua/kultura/dityachyj-teatr-baletu-lvova-svyatkuje-svoje-55-richchya.html>

3. Мала академія літератури і журналістики МАЛІЖ / Василь Тарчинець. Тут чари незбагненої краси – свято мрії і таланту [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://skarb-papcha.ru/uk/svitlichka/1981-debyut-yuno-poetesi.html>

4. Мала академія літератури і журналістики МАЛІЖ / Василь Тарчинець, м. Львів. 21.12.2011р. Мистецькі новини “У Львові засновано дитячий театр балету” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://skarb-papcha.ru/ru/golos-malizha/1775-u-lvov-zasnovano-dityachij-teatr-baletu.html>

5. Copyright 2009–2012. Саболта Володимир Григорійович. Сторінки 50-вікової історії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://balletschool.lviv.name/?q=node/6>

6. Іа zik. У Львівській опері хореографічна школа відзначила 55-річчя [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zik.ua/ua/news/2012/05/29/350764>

7. TANCEV NET танцювальний onlain журнал. Во Львові засновано театр детского балета [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://tancevnet.ru/dance-news/29-vo-lvove-osnovan-teatr-detskogo-baletu.html>

Стаття надійшла до редколегії 11.09.2014

Прийнята до друку 21.10.2014

FORMATION LVOVSKOY HOREOHRAFYCHESKOY SCHOOL**Roksolana MOKRIY**

*Department of direction and choreography,
Ivan Franko National Universitet of Lviv,
str. Valova, 18, Lviv, Ukraine, 79008,
tel.: (+38 068) 526-24-30*

The article discusses the stages of development and formation of occurrence Choreographic School in Lviv, as well as the results of the School for fifty five years: the contribution of each of the directors in the development of the school. Also listed graduates as a result of the successful work of the School.

Key words: Lviv State School of dance, choreography, teacher, baletmeystr director, ballet, ballet artist, Lviv National Opera and Ballet Salome Krushel'nyts'koi, director, dancer.